

Oikeusministeriö
VN/24194/2023
lausuntopalvelu

Lausuntopyyntö 20.2.2025

Raa'an väkivaltakuvauksen hallussapidon kriminalisointi

Medialiitto kiittää oikeusministeriötä tilaisuudesta lausua esitysluonnoksesta laiksi rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta. Liitto esittää näkemyksensä luonnoksesta seuraavaa:

1. Luonnoksessa esitetään hallitusohjelman mukaisesti rikoslain 17 a §:ksi uutta säännöstä, jolla tehtäisiin raa'an väkivaltakuvauksen hallussapidosta rangaistavaa. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan väkivaltakuvauksen hallussapitona ei kuitenkaan pidettäisi sellaista kuvan tai kuvatallenteen hallussapittoa, jota on kuvan tai kuvatallenteen tiedonvälitystä palvelevan luonteen tai ilmeisen taiteellisen arvon vuoksi tai todistelutarkoitukseen käyttämisen tai yleiseltä kannalta merkittävän käyttötarkoituksen taikka muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi pidettävä hyväksyttävänä.

Liitto pitää 2 momentin määritelmää muotoilultaan riittävän laajana ja esitysluonnosta sananvapausuojan näkökulmasta huolellisesti perusteltuna. On tärkeää, ettei rangaistussäännös muodosta soveltamiskäytännössä estettä journalismille tapahtumista, joihin sisältyy raakaa väkivaltaa.

Kriminalisointi ulottuu lähtökohtaisesti sananvapauden ydinalueelle, mutta hallussapitorikoksen kytkeminen oikeudettomuuteen ja 2 momentissa määriteltyjen käyttötarkoitusten rajaaminen rangaistavuuden ulkopuolelle tekevät kriminalisoinnista yleisellä tasolla oikeasuhtaisen. On kuitenkin huomattava, että ehdotettu säännös on logiikaltaan käänteinen suhteessa sananvapauden perus- ja ihmisoikeussuojaan. Sovellettaessa 2 momentin poikkeusta toimitaan siten valtiosääntöoikeuden pääsäännön mukaisesti, kun taas 1 momentin kriminalisointi merkitsee poikkeusta, jota on sovellettava suppeasti. Tästä

näkökulmasta ainakin ehdotetun säännöksen edellytys taiteellisen arvon ilmeisyydestä on jossakin määrin ongelmallinen ja vaikeasti sovellettavissa. Journalismiin soveltuva määritelmä tiedonvälitystä palvelevasta luonteesta sen sijaan on riittävän laajasti tulkittuna helposti sovellettavissa ja perusoikeudellisesti hyväksyttävissä.

Voidaan olettaa, että hallussapidon kriminalisointi on omiaan ainakin jossakin määrin vaikeuttamaan toimintaa, jossa väkivaltakuvauksia oikeudettomasti tuotetaan ja levitetään, jolloin sillä voi olla myös itse väkivaltarikoksia estävää vaikutusta. Siltä osin kun kyse on toiminnasta, johon ehdotettu säännöksen 2 momentti ei sovellu, uutta rangaistussäännöstä voidaan pitää perusteltuna.

2. Liitolla ei ole lausuttavaa samassa esitysluonnoksessa esitetystä kvalifioidusta tekemuodosta lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapitoon.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Mikko Hoikka
toimialajohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.